

Η ΕΝΔΟΞΕΣ ΓΥΝΑΙΚΕΣ

ΑΠΟ ΤΗ ΖΩΗ ΤΗΣ ΓΕΩΡΓΙΑΣ ΣΑΝΔΗ

Πώς έγραφε και τί έλεγε γιά τή φιλολογία. Πώς έπηγε γιά πρώτη φορά στό Παρίσι. 'Η άπέραντη φιλανθρωπία της. Πώς διέθετε τά μεγάλα της κέρδη. 'Η επίδρασίς της στόν Ναπολέοντα Γ'. Πώς μαγεύει και έτοιμάε μόνη της τά γλυκίσματά της. Γιατί ντυνόταν άνδρικά. 'Η πολλές και ποικίλες άσχολίες της. 'Η άφηρημάδα της, πού την έκανε νά φαίνεται κουτή, κ.τ.λ. κ.τ.λ.

Γεωργία Σάνδη, ως γνωστόν, συγκαταλέγεται μεταξύ των περιφημωτέρων μυητογραφάρων του αιώνας της καί μιά από τις ελάχιστες γυναίκες πού κατώρθωσαν νά εξασφαλίσουν μιά τόσο λαμπρή θέσι στη λογοτεχνία. Τα μυητογραφήματά της έσημείωναν τεραστία έπιτυχία στην εποχή της και πολλά άπό αυτά εξακολουθούν νά διαβάζονται άκόμα και σήμερα ειχαριστία.

'Η μοναδική αίτη γυναικά ήταν προικισμένη με καταπληκτική εύκολία γραφήματος και έγραφε πολύ γρήγορα, χωρίς νά σταματάει καθόλου. 'Οστόσο, ερχόντουσαν στιγμές πού κοροαίριζε κ' αυτή. 'Έλεγε δέ τότε άπεισιμένω, ότι ήλπιε πώς μετά θάνατον θά πήγαινε σ' έναν άλλον πλανήτη, όπου δέν θά ήξεραν ούτε νά... γράφουν, ούτε νά διαβάζουν κ' έτσι θά ήσυχάζε. 'Επίσης έλεγε συχνά ότι δέν είχε έπιδοθεί στη συγγραφή από καμιά έξωφρεσική κλίση, αλλά άπλώς γιά νά κερδίσει τό φομά της.

'Η Γεωργία Σάνδη μεγάλωσε και παντρεύτηκε στό Νοάν της Γαλιλίας. 'Επειδή όμως δέν τά πήγαινε καλά με τόν σύζυγό της, αναγκάστηκε σέ ήλικία εύκοσάντης χρόνων νά τόν άφήσει και νά φύγει. 'Από εκεί πέρα ήλθε νά Παρίσι, με τήν άπόφαση νά ζήσει, πωλώντας διαφόρους πινάκούς της, γιατί είχε άξιοσημείωτο ταλέντο και στη ζωγραφική.

Μόλις όμως έφτασε στό Παρίσι, αντί νά έπιδοθεί στη ζωγραφική, έπεδόθη στη φιλολογία κ' άρχισε νά γράφει μυητογραήματα, τών οποίων ή έκδοτική έπιτυχία την έτροπήζε οριστικά τριτό είδος αυτό της τέχνης. 'Η Σάνδη ήταν πολύ εργατική και στο διάστημα τών σαράντα ή πενήντα χρόνων της συγγραφικής παραγωγής της, κέρδισε τρία περίπου εκατομμύρια φράγκα της εποχής εκείνης.

'Η Σάνδη ήταν αναγκασμένη νά δουλέιη γιά νά συντηρή, όχι μόνο τόν έαυτό της και τά παιδιά της, αλλά και τά πλήρη τών φτωχών, τά όποια, έξροντας την άπέραντη φιλανθρωπία της, την έπισκεπτόντουσαν τακτικά. 'Επίσης, εκτός τών δικών της χρόνων, έξοφλούσε και χρέη άλλων, άπλώς και μόνον από τήν αίσθημα φιλανθρωπίας. Τα φρόδαν όμως πού τά χρέη και φρόντιζε νά άποτινάξει μιά ώρα άρχιτερα από πάνω της. «Τά χρέη, έγραφε σε κάποιον φίλο της, με ζεματόυνε σάν πηγές».

'Η γενναιοσύνη της ήταν ένα φυσικό προτέρημα πού δέν της έλειπε ποτέ. Μόλις έπανε χρήματα στα χέρια της, έσπευδε ν' άνακουφίση κ' αυτά τούς δυστυχισμένους και νά εύεργετήση τούς άπόρους. 'Εφτά μόλις χρόνια από τού θανάτου της, ενώ ήταν έξιητά έφτά χρόνων, έγραφε σ' ένα φίλο της τά έξης χαρακτηριστικώτατα πού δείχνουν τό μεγαλειώδη της ηυχής της:

«Μόρσα νά είχα και κράτηση μόνο είκοσι χιλιάδες φράγκα. Αυτά τά κατέθεσα στην Τράπεζα γιά νά μ'ήν υποβάλω σ' έξοδα τά παιδιά μου, άν τύχει ν' άρρωστήσω και πάφω νά ξεράζομαι. 'Αλλά και πάλι δέν είμαι βέβαιη ότι θά μ'αρέσει νά φυλάξω αυτό τό κεφάλαιο. Θά παρουσιαστούν έξάπαντος άνθρωποι δυστυχισμένοι, πού θάχουν ανάγκη χρημάτων, και τότε ; 'Αν εί-

και τούς άλλους δορκές νά περνούν.

Μά δέν είδε παρά έναν κακομοίρη νά ξεπροβάλλη άτ' τά χωράφια, φορτωμένο ρούχα. 'Ετρεχε κ' αυτός και κοντανάσαινε.

— Τών άλλων έννε, μοιρέ, αυτά τά ρούχα ; τόν ρωτήσει τό πλήθος.

— Τών άλλων ήταν βέβαια.

— Στάς, κακομοίρη μου, νά πής μιά μύτρα νά συνέβης, γιά νά μ'ήν ξεπληχίσης στό δόξιο κ' άφήσης τούς ανθρώπους γυμνούς !... Και διηγωνίζοντο εκεί μπροστά στου Φίξε, πούδς νά τόν πρωτοκέρφα !...

'Ηταν ό λαοδότης με τά ρούχα πού είχε ληφεί. Κι' έπανε σάν νεροφείδα, κατέβαζε μονομυρή τις μύτες... γ δ ύ ν ο ν τ α... τώ-ρα με τή σειρά τους και τούς χάρηδες 'Αθηναίους φιλάθλους !...

ΣΤΑΜ. ΣΤΑΜ.

μαι καλά στην ύγεια μου και καταλαβαίνω ότι θά μ'αρέσει νά τά αναπληρώσω άργότερα με τήν εργασία μου, θά τά άποσώχω χωρίς διαταγή και θά τά δώσω σ' αυτούς πού έχουν ανάγκη».

'Η Γεωργία Σάνδη ήταν καλή κ' όλη τη σημασία της λέξεως κ' ό κυριώτερος σκοπός της ζωής της ήταν νά παρέχη έκδοικεύσεις στους άλλους. 'Ο Ναπολέον Γ' την έκτιμούσε πάρα πολύ και δέν της άρνούνταν ποτέ πιά καμιά χάρι, άν και ή μυητογραφική είχε δημοκρατικώτατα αίσθημα. Με τή μεγάλη έφεση μάλιστα πού έξοσούσε σ' αυτόν, είχε σώσει από φτωχικές και έξοσιές άρκετά πολιτικά πρόσωπα της εποχής της.

'Η Σάνδη δέν είχε κανένα από τά ελαττώματα πού διακρίνουν τούς άρρενας σναδέλους της — της ίδιας, έννοείται, άξίας κ' αήτην. 'Ηταν ήσυχη κ' ύπομονετική και δέν έδιωχνε ποτέ. 'Ακόμα και στις πιο δύσκολες περιστάσεις της ζωής της, φωνάζαν ειχαριστημένη από τήν τύχη της. Για τή φιλολογική εργασία της δέν είχε ποτέ μεγάλη ιδέα, 'Ακούγε άτάραχη τις επικρίσεις τών άλλων και πολλές φορές έέκρινε κ' ή ίδια τά έργα της.

Τό κυριώτερο όμως προσόν της γυναικός αυτής ήταν ή εργατικότητα της. 'Από τήν ευχή πού σπύριζε με τόν 'Αλφρέδο ντε Μυσσέ στη Βενετία, μέχρι της εποχής πού έγινε γιαγιά, εργαζόταν πάντα από έξη ως δέκα ώρες τό είκοσιτετράωρο. 'Εγραφε πάντα άνοηματα και κατώρθωνε νά διατηρή στο γράφειο της μιά δροσερότητα και μιά χάρη άσηπής.

'Η Γεωργία Σάνδη είχε τήν ιδιότυπη συνήθεια νά ντύεται άνδρικά. Προτιμούσε δέ τά άνδρικά ρούχα, κυρίως γιά τό εύρισκε άναστητικά. 'Εν τοιούτοις ήταν μοναδική νοικοκυρά και πολλές φορές σεβόριζε στους προσκεκλημένους της ώραία φαγητά και γλυκίσματα, τά όποια κατεσκεύαζε μόνη της. 'Όταν έμεινε στη Βενετία, παρ' όλες τις φιλολογικές άσχολίες της και τούς παράφορους έρωτάς της, έβρισκε ώστόσο τόν καιρό νά μαγειρεύη ή ίδια τό φαγητό της, γιά νά μετρώη κάπως τά έξοδά της. 'Η Σάνδη φημιζόταν γιά τις... σάλτσες της, στις όποιες είχε μεγάλη έπιτυχία.

'Εκτός αυτού, έκοβε κ' έζωραβε μόνη της τά ρούχα τών παιδιών της κ' άργότερα, πού έγινε γιαγιά, τών έγγονών της. Πολλές φορές έλεγε, ότι τό ράφιο την έξεκούραζε άτ' τό... γράφω. 'Επίσης καταγινόνταν στην κηροποιική, χωρίς με τοίτο νά παραιμειή και τή μουσική, γιατί, εκτός τών άλλων έκαίσε περίφημο πιάνο.

'Η Γεωργία Σάνδη είχε άπελευκτική άφηρημάδα, ή όποία πολλές φορές τήν έκανε νά φαίνεται κουτή. Αυτό τό ήξερε κ' ή ίδια, αλλά δέν τό θεωρούσε ελάττωμά της, μολονότι γινόταν κάποτε άφορητή παρεξηγήσιμη. Μιά φορά, π.χ., είχε καλέσει γιά πρώτη φορά σέ μιά έσπεριόδα στο σπίτι της τόν περίφημο ποιητή Θεόφιλο Γκατιέ, ό όποιος δέν τήν γνώριζε ως τότε και δυσαρεστήθηκε πολύ γιά τό άφηρημένο ύφος με τό οποίο τόν έδέχτηκε. Τόσο πολύ μάλιστα περπατήσε ό ποιητής άτ' τή στάση της, ώστε θέλησε νά φύγη άμέσως. Μόλις ή οικωδέσποινα έμαθε τήν προέβή τον από κάποιον κοινό τούς φίλο, έλπε στον τελευταίο θυμαμένη :

— Καλά, ξεχάσε λοιπόν νά με δικαιολογήσης, λέγοντάς μου πώς είμαι... κουτή ;

'Όταν ήταν νέα, τρελλανόταν γιά τό χορό κ' άγαπούσε πολύ νά χορεύη χωρικάτους χορούς με συνοδεία βιολιού και χαρμωφίας. Τήν άδυναμία αυτή την διατηρούσε μέχρι τών γερασμένων της, όποτε, επειδή δέν μπορούσε νά χορεύη ή ίδια, έβαζε τούς άλλους νά χορεύουν. 'Επίσης μιά άτ' τις μεγαλειότερες διασκεδάσεις της ήσαν τά νευρώσασα. Κατασκεύαζε μόνη της τούς ξύλινους αυτούς άνθρωπάκους, έζωγράφε τά πρόσωπά τους κ' έζωραβε τά κοστούμια τους.

'Η μεγαλειότητα εύτυχία της Γεωργίας Σάνδη ήταν ν' άρέσει στα παιδιά, νά τά διασκεδάξη, νά τά χαροποιή. Γι' αυτό, όταν γέραςε κ' άπόσπασε οικονομική άνεξαρτησία, άρχισε νά γράφει παιδικά διηγήματα, τά όποια είχε χαρτοκοιμένα στο είδος τών.

'Η Γεωργία Σάνδη, όταν γέραςε, γύρισε στό Νοάν κ' έγκατεστάθη εκεί οριστικά στο παλιό οικογενειακό σπίτι της. 'Αγαπούσε πολύ τό δόξιο πού Νοάν και έκανε τακτικά περιπάτους σ' αυτό. 'Όταν προσκαλούσε κάποτε ένα φίλο της νά τήν έπισκεφθή εκεί, τού έγραφε γιά τό Νοάν : 'Πρέπει νά ξέρετε ότι ό τόπος όπου μένω πού μοιάζει. Είνε έντελώς άόηματος φαινομενικά, αλλά όταν τόν γνωρίσει κανείς από κοντά, τού έρρισκε άρκετά προτερήματα».

'Η Γεωργία Σάνδη